

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista

Yleisiä huomiota lakiluonnoksesta	1
Pykäläkohtaiset lausunnot	3
8 § Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset	3
13 § Kielletty kohtelu	3
14 § Sukupuoliyhteys eläimen kanssa	3
Eläinten hoito	3
20 § Hoidon yleiset vaatimukset	3
21 § Ruokinta ja juotto	4
25 § Eläinjalostus	4
Eläinten lopetus	4
64 § Lopetusta koskevat yleiset vaatimukset	4
58 b § Kalojen ja rapujen lopetus	4
121 § Nautojen pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset	5
122 § Sian pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset	5
Valtioneuvoston asetuseräluonnos nautojen suojelusta	5
13 § Naudan juotto ja ruokinta	5
17 § Laiduntaminen ja jaloittelu	5

Yleisiä huomiota lakiluonnoksesta

Lain perustavoite on selkeästi ollut edistää eläinten hyvinvointia sekä parantaa eläinten kohtelua ja kunnioitusta. Tämä on kiitettävää, mutta äärimmäisen valitettavaa on se, että monin kohdin asetukset sekä laji- ja tuotantoeläinکوhtaiset lisäykset heikentävät merkittävästi tavoitetta eläinten paremmasta kohtelusta ja hyvinvoinnista. Vaikka

lakiesitykset perusteissa sanotaan, että tavoitteena on ollut ottaa huomioon uusimmat tutkimukset eläinten hyvinvoinnista sekä käyttäytymisestä, sallii laki edelleen liikkumista voimakkaasti rajoittavat, kivuliaat, tuskalliset ja liiallista kärsimystä aiheuttavat tuotanto- ja teurastustavat kuten porsimishäkit, iglukasvatuksen, turkistarhauksen, hiilidioksiditainnutuksen sekä rapujen keittämisen elävältä vain muutamia epäkohtia mainitaksemme.

Lakiluonnos ei tällaisenaan turvaa tuotantoeläimille edes välttämättömien tarpeiden tyydyttämistä, kuten jatkuvaa vedensaantia.

Sirkuksissa ja kiertävissä eläinnäyttelyissä sallittujen eläinlajien rajaaminen pääosin kesyeläimiin on hyvä ratkaisu. Ongelmallista on kuitenkin se, että vaikka laissa määritellään myös ne nisäkäs- ja lintulajit, joita tällä hetkellä pidetään tuotantoeläiminä tai tarhataan tuotantotarkoituksiin, niin muiden eläinten, kuten kalojen ja selkärangattomien eläinten pitoa tuotantoeläimenä ei millään tavalla rajoitettaisi. Ns. positiivilistan käyttöönotto tulisi ulottaa paitsi kaikkiin tuotantoeläimiin (kalat ja selkärangattomat mukaan lukien) myös lemmikkieläimiin.

Monet nykyisin lemmikkeinä tai harrastuksena pidettävistä eläinlajeista ovat sellaisia, että niiden hyvinvointia ihmisen hoidossa on vaikeaa tai jopa mahdotonta varmistaa. Erityisesti eksoottisten eläinten käyttäytymistarpeista, sairauksista, terveydenhoidosta ja kognitiivisista kyvyistä ei ole riittävästi tutkittua tietoa, jonka perusteella niiden hyvinvointi voitaisiin aina turvata edes asiantuntijoiden toimesta.

Eksoottisiin lemmikki- ja harrastuseläimiin liittyy monia ongelmia kuten eläinten itsensä hyvinvoinnin puutteet, ihmisten ja kotieläinten turvallisuus (zoonoosit ja vaaralliset eläimet), vieraslajit, eläinten pyynti luonnosta, biodiversiteetin kapeneminen, salakuljetus ja rikollisuus. Nämä ongelmat johtavat eläinten kärsimykseen ja ympäristöongelmiin ja aiheuttavat kustannuksia valtioille.

Eksoottisten eläinten omistamista ja myymistä voidaan säädellä ja ongelmia estää monella tavalla, mutta helpoin, selkein ja kustannustehokkain tapa tähän on ns. positiivilista, eli lakiin kirjattu lista sallituista (eksoottisista) lemmikkieläimistä. Positiivilistan käytöstä on hyviä kokemuksia mm. Belgiassa ja Luxemburgissa, ja Alankomaissa listaa työstetään paraikaa. Useat muut EU-maat selvittävät listan käyttöönottoa.

Positiivista lakiluonnoksessa on lemmikkieläinten lisääntymistä, jalostusta sekä tunnistusmerkintää koskevat vaatimukset jotka antavat mahdollisuuden puuttua mm. pentutehtailuun sekä populaatiokissaongelmaan. Koulutuksessa painotetaan positiivista vahvistamista ja väkivaltaiset koulutuksen apuvälineet kielletään. Sen sijaan alueita tulisi edelleen velvoittaa korvaamaan löytöeläinten kuljetuskustannukset löytölään. On käsittämätöntä että vaikka kuntia velvoitetaan huolehtimaan alueen löytöeläimistä, ei eläinten kuljetuskustannukset kuitenkaan kuuluisi kuntien vastuulle.

Positiivista on myös laajennettu ilmoitusvelvollisuus viranomaisille ja kolmannelle sektorille. Ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen takaa eri toimijoille nopeamman mahdollisuuden reagoida tilanteissa joissa paitsi ihmisten- myös eläinten hyvinvointi tai turvallisuus on vaarassa.

Positiivilistan käyttönotossa tulee huomioida jo nyt maassa olevien ja mahdollisesti maahan luvattomasti salakuljetettujen ei listalle kuuluvien eläinten hyvinvointi. Näiden eläinten kohdalla tulee mahdollistaa eläinten hyvän elämän jatkuminen. Eläinsuojelujärjestöllä ja viranomaisella tulee olla mahdollisuus uudelleensijoittaa haltuunotettu eläin myös siinä tapauksessa, että se ei täytä positiivilistan kriteerejä, jos tämä voidaan tehdä turvaten eläimen hyvinvointi.

Luonnonvaraisten eläinten osalta pidämme hyvänä että kunnat veloitetaan vastaamaan kärsivien eläinten lopetuskustannuksista. On myös hyvä, että luonnonvaraisten eläinten hoito siirtyy ilmoitusmenettelyyn.

Pykäläkohtaiset lausunnot

8 § Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset

Pykälään ja sitä koskevaan liitteeseen tulisi lisätä myös sallittuja lemmikkieläimiä koskeva lajiluettelo (ns. positiivilista).

13 § Kielletty kohtelu

Positiivista on, että kiellettyyn kohteluun on lisätty eläinten värjääminen sekä kovakouraiset koulutusmenetelmät. Mielestämme olisi kuitenkin syytä tarkentaa mitä tarkoitetaan "tarpeettomalla kivulla ja kärsimyksellä". Nyt laki monilta osin mahdollistaa täysin tarpeettoman kärsimyksen tuotantoeläimille vailla perustetta.

14 § Sukupuoliyhteys eläimen kanssa

Tämä on tärkeä lisäys lakiin, ja on ollut häpeällistä että se ei aikaisemmin lakiesityksessä ole ollut.

Eläinten hoito

20 § Hoidon yleiset vaatimukset

Vaikka pykälässä nimenomaisesti vaaditaan turvaamaan mahdollisuudet "liikkumiseen, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja muuhun vastaavaan toimintaan sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyvät olennaiset käyttäytymistarpeet", niin käytännön tasolla lajikohtaiset asetukset vesittävät tämän mm. nautojen, sikojen ja turkiseläinten kohdalla.

21 § Ruokinta ja juotto

Laissa määritellään että "Jatkuvasti saatavilla olevaa vettä ei kuitenkaan edellytetä:

- 1) vastasyntyneelle tai -kuoriutuneelle eläimelle;
- 2) eläimelle, jonka vedensaantia on eläinlääketieteellisestä syystä rajoitettava;
- 3) laajoilla alueilla luonnonmukaisissa olosuhteissa tarhattaviin, luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluviin eläimiin;
- 4) silloin, kun poikkeukselliset ja vaikeat sääolosuhteet estävät sulan veden jatkuvan saatavilla pidon;
- 5) sellaisissa eläinten pysyvissä pitopaikoissa, joissa sulan veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä."

Jatkuva vedensaanti tulisi turvata kaikille, lukuun ottamatta lääketieteellistä syytä. Suomen oloissakin on mahdollista järjestää jatkuva vedensaanti eläimelle, ja tämä tulisi laissa turvata.

25 § Eläinjalostus

Lakiehdotuksessa määritellään "Eläintä ei saa käyttää jalostukseen, jos:

- 1) käytettävä jalostusyhdistelmä aiheuttaa todennäköisesti jälkeläiselle sellaisia sairauksia tai muita ominaisuuksia, joista aiheutuu merkittävää haittaa tämän hyvinvoinnille;" Jotta tämä toteutuisi, tulisi mm. broilerin kasvatusta sekä useiden liian pitkälle jalostettujen lemmikkien kasvatusta lakia perustuen kieltää täysin.

Eläinten lopetus

64 § Lopetusta koskevat yleiset vaatimukset

Lopetuksen yhteydessä tulisi olla maininta myös tuskattomasta tainnutuksesta. Esim. hiilidioksiditainnutus ei ole tuskaton vaihtoehto. Jos halutaan teurastuksen tapahtuvan kivuttomasti ja vailla ylimääräistä tuskaa, myös tainnutusvaiheen tulisi olla vastaava.

58 b § Kalojen ja rapujen lopetus

Rapujen keittäminen elävältä tulisi kieltää, sillä nykytiedon valossa tämä ei ole tuskaton lopetustapa.

Laissa tulisi huomioida myös tavoite tuskattomaan ja välittömään lopetukseen tilanteessa, jossa saalismäärät ovat suuria.

121 § Nautojen pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset

Ehdotuksessa sanotaan “Mitä 37 §:n 2 momentissa säädetään kiellosta pitää eläintä paikalleen kytkettynä, ei sovelleta tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan navettaan, jossa pidetään maidontuotantoa varten lehmiä tai hiehoja. Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan navettaan sovelletaan muiden nautojen kuin maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen osalta 37 §:n 2 momentissa säädettyä paikalleen kytkemisen kieltä 1 päivästä tammikuuta 2028.”

Käytännössä tämä mahdollistaa parsinavetoiden käytön maidontuotannossa myös tulevaisuudessa. Ellei parsinavetoille esitetä selkeästi pidempää jaloittelupäivien määrää (nyt esitetyn 90 päivän sijaan minimi tulisi olla 120 päivää), tulisi kaikki parsinavetat kieltää siirtymäajalla.

122 § Sian pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset

Laissa määritellään voimaantulo mm. porsitus- ja tiineytyshäkkien osalta “Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan sikalaan sovelletaan emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkissä pidon osalta 37 §:n 2 momenttia 1 päivästä tammikuuta 2035.” On toki ymmärrettävää että tuotannossa siirtymäaika on pitkä, mutta 12 vuoden siirtymäaika on kohtuuton ajatellen eläinten hyvinvointia. Esitämme siirtymäajaksi max. 8 vuotta.

Valtioneuvoston asetuseräluonnos nautojen suojelusta

13 § Naudan juotto ja ruokinta

Esitämme asetuksesta poistamista: “Jatkuvasti saatavilla olevaa vettä ei kuitenkaan edellytetä silloin, kun vesi sääolosuhteiden takia jäätyy sellaisissa vasikoiden siirrettävissä ulkokarsinoissa, joissa vasikalla on käytössään vain kevytrakenteinen säänsuoja.”

Myös ns. iglukasvatetuille vasikoille tulee taata jatkuva veden saanti.

17 § Laiduntaminen ja jaloittelu

Esitämme muutettavaksi maksimikaikaa kohtaan “Aluehallintovirasto voi myöntää vapautuksen 1 momentista tarkoitetusta laitumelle tai jaloittelutilaan pääsyä koskevasta vaatimuksesta, jos tuotantotilalla ei ole käytettävissään sopivaa laidunta tai jos muuta jaloitteluun soveltuvaa tilaa ei ole mahdollista kohtuudella järjestää taikka jos vaatimuksen noudattaminen on kohtuutonta liikenteeseen, maastoon tai täisyyteen liittyvistä syistä.

Vapautus myönnetään enintään viideksi vuodeksi kerrallaan ja enintään 31.12.2034 saakka.
Vapautus peruutetaan, jos sen myöntämisen edellytykset lakkaavat”

Vapautus tulisi myöntää enintään kahdeksi vuodeksi. Tämän siirtymäajan jälkeen jaloittelumahdollisuus on taattava kaikille naudoille.